

Jordi Domingo: “Cal recuperar la potència del Consolat de Mar, l’aportació més brillant de Catalunya al món”

Autor: Assumpció Maresma/Jordi Domingo

Data de publicació: 28-09-2021

Recuperem una entrevista que l'Assumpció Maresma i la Júlia Partal van fer per a Vilaweb el 15 de novembre del 2020 a l'advocat Jordi Domingo, que va ser nomenat cònsol major del Consolat de Mar. Si ens endinsem en la història del Consolat de Mar i del Llibre del mateix nom, ens adonem que són el bressol del dret marítim internacional. "Vivim d'esquena a molta de la nostra història i això és brutal". "És una institució de tots els territoris de parla catalana, que eren units per un objectiu comú: el comerç i el seu desenvolupament legal".

L'advocat Jordi Domingo ha estat nomenat cònsol major del Consolat de Mar. Aquesta institució, vinculada al Consell de les Cambres de Comerç, té la seu a la Llotja de Barcelona. Aquest edifici, malgrat les vicissituds que ha hagut de passar, conserva l'esplèndida sala gòtica on es reunien els mercaders, en què l'alçada, les columnes, el sostre són testimoni d'una època brillant i dinàmica, però també d'una manera de fer que l'arquitectura reflecteix a la perfecció. D'un passat que Domingo reivindica: no es tracta només de recuperar el llegat històric i cultural, sinó de reconvertir-lo en present. Això vol dir que el Consolat de Mar torni a exercir la mediació i l'arbitratge al món comercial i empresarial, fet que, a part d'ajudar a desencallar els jutjats, també posa damunt la taula una cultura de solució de conflictes que estalvia tensió, temps i diners.

—Quina transcendència va tenir el Consolat de Mar?

—Hem de distingir la institució del dret. La institució corporativa que desenvolupa el recull d'allò que esdevé dret i n'assumeix la funció jurisdiccional (els tribunals ad hoc), i el dret, el Llibre del Consolat de Mar, on es compilen els usos i costums de la mar. En qualsevol cas, s'ha de dir que el Consolat de Mar és l'aportació més important de Catalunya a la història universal. Aquesta definició la manllevo de Ramon Tremosa, perquè és ben bé així. Si t'endinses en la història del Consolat de Mar i al llibre del mateix nom, t'adones que són el bressol del dret marítim internacional. Tenen una influència plenament vigent. He pogut constatar que per a molts acadèmics dels Estats Units i d'Anglaterra el

Consolat de Mar és fonamental. Aquesta institució ha estat –i ha de ser– cabdal en l'arbitratge internacional. I del Llibre del Consolat de Mar mai no hem d'oblidar que les seves pràctiques han esdevingut dret mercantil comú arreu del món i que, precisament a partir d'aquesta ordenació, es va propiciar la pacificació del món mercantil de l'època i de retruc l'expansió.

—Aquí hem oblidat durant anys aquest prestigi internacional?

—A fora en saben molt i aquí en sabem poc, només els erudits. El Consolat de Mar era la capçalera geoeconòmica de Catalunya i també dels Països Catalans. És el primer exemple de globalització, com li agrada dir a Pep Acebillo. Hem de recuperar la nostra història en general. A la meua generació ens van ensenyar qui eren els Reis Catòlics i Don Pelayo, i en canvi ningú no ens va dir que Jaume I havia nascut a Montpeller, ni ens van parlar de l'abat Oliba, ni d'Ermessenda de Carcassona, ni d'Arnau Mir de Tost, ni de Francesc Eiximenis. I tots són d'una potència mundial extraordinària.

—Però ara aquesta mena de coneixement hauria de ser més arrelat.

—No ho és. Vivim d'esquena a molta de la nostra història i això és brutal. Vaig acceptar de ser cònsol major perquè vull que aquesta institució se situï en la via de recuperar el prestigi de l'edat mitjana. També vull que tots els Països Catalans el sentin seu.

—Heu parlat de Països Catalans...

—El Consolat de Mar és l'exponent històric més clar de la unitat dels Països Catalans. Això no ho pot discutir ningú. És una institució de tots els territoris de parla catalana, que eren units per un objectiu comú: el comerç i el seu desenvolupament legal. El Consolat de Mar és què és per allò que va passar sobretot els segles XII i XIII. L'antecedent és la carta atorgada per Jaume I a la Universitat de Prohoms de la Ribera l'any 1258, tot i que el ple reconeixement com a consolat va ser amb Pere III el Cerimoniós, gairebé un segle després, el 1348. Abans s'havien creat els de València (1283) i Mallorca (1343) que es regien pels costums marítims de Barcelona. Al cap d'uns quants anys també es creà a Girona, Tortosa, Perpinyà... Aquests consolats viuen d'esquena a l'Aragó, al qual només demanen la fusta per a fer vaixells. Tot el comerç passa pel consolat, que té la facultat, atorgada pel rei, d'autoregular-se i de jutjar els conflictes en seu d'una jurisdicció especial, mitjançant l'arbitratge dels dos cònsols i un jutge d'apel·lacions, sense cap mena de submissió ni d'apel·lació als tribunals de justícia.

—A banda els consolats de la corona d'Aragó, n'hi havia a molts més llocs.

—N'hi havia un munt. N'hi va arribar a haver més de vuitanta a la Mediterrània: a Venècia, Niça, Alexandria. Era un moment en què la mar Mediterrània era el món. L'existència del Consolat de Mar va causar la creació de la Lliga Hanseàtica. En veure la bona organització que tenien la gent del sud pel que fa al comerç internacional, la gent del nord la creà per fer-ne el contrapunt. Francesc d'Eiximenis establí les rutes de sud a nord i de nord a sud per a la relació comercial. La gran transcendència del Consolat de Mar durant l'edat mitjana és que aconsegueix aquesta globalització bo i aplicant els usos i costums de la mar. Aquí neix el dret marítim internacional, que després es fa terrestre, és a dir, tot allò que afecta el moll de l'os del comerç internacional. Té una transcendència extraordinària. Esdevé dret mercantil i naval internacional, amb jurisdicció especial, i consolida un sistema efectiu de resolució de conflictes àgil i flexible, d'acord amb les necessitats dels mercaders i navegants que necessitaven rapidesa en la resolució dels problemes sorgits durant les relacions comercials.

—És possible de recuperar el prestigi que tenia a l'edat mitjana? Té sentit?

—Ara mateix és un desafiament inassolible, però sí que té sentit com a desideràtum. Ara s'han de posar les bases perquè vagi en la via adequada i en el futur es pugui situar a aquest nivell. Mitjans n'hi ha, possibilitats també. I, sobretot hi ha el llegat històric que ningú no ens pot prendre ni discutir.

—Com a cònsol major, quin projecte teniu?

—En aquests moments nosaltres volem sacsejar aquesta institució i recuperar-la per a la societat, tan nacionalment com internacionalment. Volem que el Consolat de Mar esdevingui un referent en l'administració de sistemes alternatius de resolució de conflictes (ADR, en les sigles en anglès). Per fer-ho, el consolat compta amb un Consell de Vint, com a

màxim òrgan de govern de la institució, compromès i amb molt de talent. El Consell de Vint és format per representants de quatre estaments estretament lligats amb els objectius del consolat. Cinc són membres del ple de la Cambra de Comerç, cinc ho són de la Llotja de Cereals (inclòs el president, únic membre nat), cinc són juristes de prestigi reconegut i els altres cinc vénen del món empresarial i comercial. Es reuneixen en aquesta sala; per ordenança el presideix el president de la Cambra, però també ell pot nomenar que el cònsol major el substitueixi i aquest és el càrrec que ara jo tinc.

—I per on penseu començar?

—Tant la legislació de l'estat com la catalana reconeixen a les cambres de comerç la funció d'arbitratge, mediacions i conciliacions mercantils en els àmbits nacionals i internacional. En el cas de la Cambra de Comerç de Barcelona, aquestes funcions les duu a terme el Consolat de Mar, que també gestiona el registre de mediadors del Consell General de Cambres de Catalunya. I és precisament amb l'impuls i la promoció de la mediació empresarial per on ja hem començat a treballar. En un moment de dificultats econòmiques derivades de la crisi de la covid-19 i amb uns jutjats cada vegada més col·lapsats, els empresaris, comerciants i autònoms han de poder trobar solucions àgils i econòmiques als conflictes derivats de les seves activitats. Penseu en els conflictes entre llogaters i propietaris de locals de negoci: si esperem una resposta dels tribunals de justícia, quan arribi la sentència ja haurà fet salat, tant per als uns com per als altres. Mitjançant la mediació, en canvi, les parts intenten voluntàriament aconseguir per elles mateixes un acord amb la intervenció i ajuda d'un mediador. També hem negociat, mitjançant el Consell General de Cambres de Catalunya, un conveni de col·laboració amb el Departament de Justícia de la Generalitat per a l'impuls de la mediació i per al foment i l'aplicació dels mecanismes de segona oportunitat previstos per la legislació concursal.

—I l'arbitratge?

—Promoure l'arbitratge com a sistema alternatiu de resolució de conflictes també és una funció de les cambres de comerç i també és un dels serveis oferts pel Consolat de Mar. L'arbitratge és el sistema alternatiu de resolució de conflictes, que en el món anglosaxó –però també en el món continental– és molt desenvolupat perquè es considera que cal ajudar la justícia de primera instància i d'apel·lació a desencallar-la i, així, vèncer la seva fragilitat i el col·lapse propis que ha tingut ancestralment arreu del món. A diferència de la mediació, en aquest cas les parts se sotmeten al criteri d'un tercer, com passa en un jutjat, però amb una resolució més ràpida i amb un caràcter especialitzat.

—Però això en quin àmbit es desenvoluparia?

—Seguint la tradició, des del Consolat del Mar podem oferir la mediació allà on hi ha el conflicte empresarial. Es tracta, en definitiva, d'oferir la possibilitat de resoldre un conflicte que sorgeix (principalment) entre persones físiques i jurídiques que desenvolupen una activitat empresarial quan es troben en una situació de desacord o controvèrsia en l'àmbit de les seves activitats o relacions empresarials, professionals o patrimonials. Exactament igual com es feia en el període d'esplendor del Consolat de Mar.

—No proposeu pas una recuperació gens simbòlica.

—És una recuperació molt institucional, però al mateix temps és pragmàtica. És un projecte que es fonamenta en diverses potes. Ara creem un think tank per a la recuperació històrica, artística i cultural, que té una potencialitat molt gran. Com hem comentat, va ser un moment històric en què es va conjuminar una escola jurídica d'alt nivell amb una empremadoria comercial enorme de tots els Països Catalans. A més del think tank, crearem també un laboratori específic d'estudi de la mediació i l'arbitratge perquè ajudi a vèncer el recel respecte de l'arbitratge i la mediació que hi ha en aquest moment, especialment en el món de l'advocacia, com a gestora que és dels conflictes. L'advocacia ha de ser un acèrrim defensor de la mediació com a resolució ràpida, eficient i econòmicament més rendible de qualsevol conflicte. També el Consolat de Mar ha d'actuar com a lobby, ajudar a enfortir el de la Cambra o fer-ne un de propi per a les fites que ens marquem. Tenim previst també –entre més iniciatives– de crear un premi que ajudi a aprofundir la connexió entre passat i futur del Consolat de Mar. A mi em faria il·lusió que la gent d'aquest país se sentís ufana d'haver tingut –i tenir– una institució com aquesta.

—Una institució amb un passat tan internacional no es proposa cap acció en aquest àmbit?

—El passat d'aquesta institució s'ha d'aprofitar per a crear sinergies. La potència de Barcelona i de tot el territori de

parla catalana respecte del món del comerç és gran si donem força a aquest llegat històric; la suma que en surt pot ser molt positiva. Tot allò que sigui internacionalitzar-nos, per recuperar una institució medieval, continua essent vigent avui. Prestigi sòlid com a referent i punt de trobada Barcelona.

—I qui llegeixi aquesta entrevista i tingui un conflicte empresarial, si vol una mediació què ha de fer?

—Adreçar-se al Consolat de Mar mitjançant la Cambra de Comerç de Barcelona. També pot fer-ho telemàticament per la nova web del Consolat, www.consolatdemar.org, en què podrà començar el tràmit en línia, tant si vol una mediació com si vol sotmetre el seu conflicte a arbitratge.

—En un moment en què tot és tan judicialitzat, la mediació és progressista?

—És progressista, humanitza la pràctica del dret i és una oportunitat per als empresaris de dirimir les controvèrsies d'una manera àgil, satisfactòria i civilitzada. La mediació és el futur i això cada dia es farà més evident. Si el conflicte s'allarga, tot empitjora molt, fins i tot la salut.

—El Consell de l'Advocacia Catalana ha manifestat el rebuig pel tracte del magistrat Félix Alfonso Guevara Marcos als lletrats del judici pels atemptats del 17-A. Com és possible que hi hagi jutges que tinguin aquesta falta de respecte i aquest comportament?

—És tan desolador com paradigmàtic d'allò que són avui la majoria dels tribunals superiors espanyols. El lèxic i l'estil casernari no haurien de tenir-hi mai cabuda. És inacceptable que tracti amb aquest menyspreu i autoritarisme els qui participen en un acte d'administració de justícia. Oblida què és la justícia i que els magistrats —com a funcionaris i màxims responsables del tribunal— són al servei de la justícia i dels ciutadans. I han de tenir un respecte exquisit per les víctimes, la fiscalia, els advocats, els experts i els testimonis. Ell dictarà la sentència, però mentrestant ha de donar exemple d'imparcialitat i de respecte.

—Hi ha res a fer per combatre aquests abusos de la justícia?

—Canviar-la de dalt a baix. La justícia —en general— no és àgil, ni eficaç, ni justa, ni eficient, ni igualitària. Tampoc no és independent del deep state. Per això cal capgirar-la. Tot ha de canviar: des del sistema d'accés a la carrera judicial, que fugi de les oposicions memorístiques i del caràcter endogàmic, fins al sistema de representació al Consell General del Poder Judicial, que no hauria de ser mai per afinitats polítiques. És urgent una justícia absolutament diferent i amb la deguda independència. Dissortadament, amb els poders actuals és impensable que hi hagi aquest canvi radical. Entretant, cal fomentar els sistemes de resolució alternativa de conflictes (mediació i arbitratge) que són el paradigma de la resolució ràpida i efectiva de tots els litigis i controvèrsies.

15.11.2020 21:50

Per: Assumpció Maresma i Júlia Partal (fotografies)

<https://www.vilaweb.cat/noticies/jordi-domingo-vivim-desquena-a-molta-de-la-nostra-historia-i-aixo-es-brutal>